

International Migration Outlook: SOPEMI - 2006 Edition

Summary in Finnish

Kansainvälinen muuttoliikkeen näkymät: SOPEMI – vuoden 2006 painos

Suomenkielinen tiivistelmä

Pääkirjoitus

Muuttoliikkeen hallinta - taitoa vaativaa tasapainoilua

Lisääntyneen muuttoliikkeen ja kehittyvän työvoimapulan myötä muuttoliike on nostanut sijoitustaan OECD-maiden poliittisissa ohjelmissa...

Kansainvälinen muuttoliike on nostanut sijoitustaan useimpien OECD-maiden poliittisissa ohjelmissa viime vuosikymmenen aikana. Syitä on useita. Ensinnäkin siirtolasivirrat kasvoivat nopeasti 1990-luvulla ja ovat taas kasvussa käyttäen ajoittain sääntöjen vastaisia ja epätavanomaisia väyliä (turvapaikan hakeminen, ollaan maassa turistina sallittua kauemmin). Nykyään OECD-maihin tulee joka vuosi laillisesti pitkäaikaisia siirtolaisia lähes kolme miljoonaa, ja väliaikaista muuttamista on vielä enemmän, jos kansainväliset opiskelijat lasketaan mukaan (ks. luku 1). Eikä tähän ole sisällytetty luvatonta muuttamista. Toiseksi OECD-maissa voidaan lähitulevaisuudessa odottaa tarvittavan enemmän työsiirtolaisia väestön ikääntymisen ja vähentyneen kiinnostuksen myötä tiettyjä ammatteja kohtaan (tieteet, rakennusala).

Tämä on mahdollista vain, jos aikaisempien ja nykyisten siirtolaisten, joita on yhä enemmän ja enemmän, katsotaan integroituvan isäntämaahan vaikeuksitta. Siirtolaisten sijoittuminen työmarkkinoilla, niin vanhojen kuin viimeaikaistenkin tulokkaiden ja jopa heidän lastensa kohdalla ei useissa maissa kuitenkaan ole yhtä suotuisaa kuin aikaisemmin.

...mutta muuttoliikkeen hallinasta on tullut vaikeaa tasapainoilua

Hallitukset ovat näin ollen kasvokkain taitoa kysyvän tehtävän edessä, kun niiden tehtävänä on saavuttaa tasapaino kansainvälisen muuttoliikkeen avoimuuden, jonka toivotaan houkuttelevan tarvittavat taidot omaavia työntekijöitä vastaamaan kotimaan

tarpeisiin, ja tiukkuuden välillä hallittaessa muuttoliikkeen sisäänpäin tulevaa virtaa, jotta havainnollistetaan yleiselle mielipiteelle ja mahdollisille siirtolaisille, että luvaton muuttoa ei suvaita, ja toimivien menettelytapojen käyttöönoton välillä siirtolaisten integraation varmistamiseksi.

Oikean tasapainon saavuttaminen on vaikeaa. Sen saavuttamiseksi täytyy saada oikea yhdistelmä valittuja ja valitsemattomia siirtolaisia, väliaikaisia ja pysyviä siirtolaisia, korkean ammattitaidon omaavia ja ammattitaidottomampia siirtolaisia sekä yleisestikin enemmän avoimuutta ja kontrollia.

Siirtolaisten valinta ei ole yksinkertaista eikä kaikkia voi valita

Siirtolaisten valinta ei ensinnäkään ole aina yksinkertaista. Kaikissa maissa on merkittäviä siirtolaisliikkeitä, joihin hallituksilla on rajoitettua päätösvaltaa. Tämä johtuu siitä, että tunnustetut ihmisoikeudet (asukkaiden oikeus elää perheidensä kanssa, mennä naimisiin kenen kanssa haluavat tai adoptoida kenet haluavat), tai allekirjoitetut kansainväliset sopimukset (kuten Geneven sopimus pakolaisista tai sopimukset vapaasta liikkumisesta). Tällaiset ”hallitsemattomat” liikkeet (ks. luku 2) ovat jo nyt työvoimalähde isäntämaille, mutta ei aina niillä aloilla, joilla työvoimaa tarvitaan. Viimeksi mainitun seikan tyydyttäminen tarkoittaa kokonaismäärien nostamista oikeita taitoja omaavien ihmisten houkuttelemiseksi.

Joissain maissa valinta perustuu kielitaitoon, työkokemukseen, koulutukseen ja ikään...

Miten siirtolaiset tulee valita ja miten paljon heitä tulee valita? Pitäisikö siirtolaiset valita heidän ominaisuuksiensa perusteella, ja antaa pisteitä kielitaidosta, työkokemuksesta, koulutuksesta ja iästä, ja valita vain ne, jotka saavuttavat vaaditun vähimmäispistemäärän? Näin tehdään Australiassa, Kanadassa ja Uudessa-Seelannissa, ja näiden maiden muuttoliikejärjestelmiin viitataan usein malleina, joista muiden OECD-maiden tulee ottaa oppia. Edellä mainituissa maissa siirtolaisista (perheenjäsenet mukaan lukien) noin 60 % tai enemmän kuuluu ammattitaitoiseen siirtolaisvirtaan.

...kun taas muissa maissa työnantajat tekevät valinnan, joten työntekijöillä on työ valmiina, kun he saapuvat

Käytännössä lailliset siirtolaistyöntekijät valitaan kaikissa maissa, lukuun ottamatta henkilöitä, jotka liikkuvat vapaan liikkuvuuden järjestelmässä, kuten Euroopan unionissa. Ero Australiaan, Kanadaan ja Uuteen-Seelantiin on se, että työnantajat valitsevat siirtolaiset, eivätkä niinkään kansalliset hallitukset. Joskus hallitukset kuitenkin määräävät palkkaan, ammattiin tai koulutukseen liittyviä kriteerejä, jotka rajaavat mahdollisuuksia. Työnantajien valitessa siirtolaiset näillä on työpaikka valmiina heidän saapuessaan maahan eikä heidän tarvitse selviytyä omin avuin uudessa maassa. Historiallisesti valittujen siirtolaisten tuominen työmarkkinoille ilman etukäteen hankittuja työpaikkoja on toiminut Australiassa ja Kanadassa. Viime aikoina sen rajallisuudet ovat kuitenkin alkaneet tulla esille, kun työnantajat antavat entistä vähemmän arvoa ulkomailla hankitulle työkokemukselle ja pätevyydelle. Niinpä jopa näissä maissa on alettu antaa pisteitä potentiaalisille siirtolaisille työpaikkatarjouksista ja ne ovat alkaneet valita henkilöitä, jotka ovat jo valmiiksi maassa väliaikaisen statuksen nojalla.

Maahan päästettävien siirtolaisten lukumäärästä päättäminen ei ole itsestään selvää...

Oikean siirtolaismäärän päättäminen maahan on toinen haaste: jos siirtolaisia päästetään liikaa, osalla on vaikeuksia löytää töitä; jos heitä taas päästetään maahan liian vähän, tilanne työmarkkinoilla voi kiristyä. Jotkut maat hoitavat tämän asettamalla numeeriset tavoitteet tai rajat (ks. luku 2). Aina ei ole selvää, miten nämä tavoitteet määritellään. Ne näyttävät kuvastavan osittain väestötieteellisiä tavoitteita ja osittain menneisyyden tuomia kokemuksia ja poliittisia päätöksiä siitä, mitä työmarkkinat ja julkinen mielipide pystyy sulattamaan.

...ja jotkut maat hoitavat asian asettamalla ennalta tavoitteet tai rajat, joissa ne pitäytyvät

Tavoitteissa ja rajoissa on ne edut, että ne havainnollistavat yleiselle mielipiteelle, että muuttoa hallitaan. Tavoitteet ja rajat täytyy kuitenkin määrätä huolellisesti, jotta varmistetaan, että ne vastaavat kotimaan työvoimatarpeita, mikä ei aina ole yksinkertainen tehtävä. Ruuhkan mahdollisuus on yksi riski, jos pätevien hakijoiden lukumäärä ylittää vapaina olevien työpaikkojen määrän. Ruuhkat voivat aiheuttaa turhautumista, tehdä siirtolaisjärjestelmästä joustamattomamman ja toimia kannustimena sääntöjenvastaiseen maahanmuuttoon tai maahan jäämiseen muuten pätevien ehdokkaiden kohdalla.

Väliaikainen muuttaminen on yksi ratkaisu joihinkin työvoimatarpeisiin...

Joihinkin työvoimatarpeisiin voidaan vastata väliaikaisen muuton avulla, ja tästä on olemassa hyviä kokemuksia. Niiden perusteella väliaikaista muuttamista voidaan hallita, jos tehtävä työ itse on luonteeltaan väliaikaista, jos osakkeenomistajat, työnantajat mukaan lukien, ovat mukana rekrytoinnissa ja jos työntekijöillä ja työnantajilla on mahdollisuus tehdä yhteistyötä jälleen tulevana vuosina.

...mutta ei niihin, jotka ovat säännöllisiä ja jatkuvia

Koska skeptiselle yleiselle mielipiteelle myyminen on helpompaa, useimmat maat suosisivat väliaikaista muuttamista ammattitaidottomampien työntekijöiden kohdalla. Tällaiset työntekijät ovat yleensä sopeutumattomampia muuttuvasta taloudesta huolimatta ja heidän integraationsa kestää kauemman. On kuitenkin epätodennäköistä, että jatkuvat, säännölliset työvoimatarpeet voidaan tyydyttää kelvollisesti väliaikaisia työntekijöitä kierrättämällä. Työnantajat haluavat pitää luotettavat työntekijät, eivät kouluttaa alituisen uusia joukkoja. Joidenkin ammattitaidottomampien työntekijöiden muuton täytyy olla pysyvää.

Jos työlupia saa vähän suuresta tarpeesta huolimatta, riski sääntöjen vastaisille muutoille on suuri

Jos ammattitaidottomammilla työntekijöillä on heikot mahdollisuudet maahanmuuttoon eikä mikään muu työtä tarjoava lähde voi tyydyttää heidän tarpeitaan, sääntöjen vastaisen muuttamisen riski kasvaa. Näin erityisesti siinä tapauksessa, että sääntöjen vastaisen muuttamisen ja työn kontrollointi on heikkoa. Joissain maissa sääntöjenvastaisesti muuttaneiden siirtolaisten lukumäärän on arvioitu olevan yli 3 % koko väestöstä. Laiton työllistäminen ei kuitenkaan ole välttämätöntä. Kokemus sääntöjen mukaisista ohjelmista osoittaa, että työnantajat, joiden täytyy usein esittää oikeiksi todistettuja työtarjoajia potentiaalisille ehdokkaille, eivät välttämättä suosi laittomia työntekijöitä. Riittävän työlupaohjelman kanssa, joka varmistaa, että luvat saa nopeasti ja että niitä on riittävästi, siirtolaisten tarpeet voidaan tyydyttää.

Kehitysmaissa korkeasti ammattitaitoisten työntekijöiden muutto voi olla vakava menetys heidän kotimailleen

Kaikki maat haluavat korkeasti ammattitaitoisia siirtolaisia. Koska lähestulkoon kaikista OECD-maista on tullut vastaanottavia maita, kilpailu korkeasti ammattitaitoisten työntekijöiden houkuttelemiseksi ja pitämiseksi lisääntyy. Kielestä on selvästi kehkeytymässä ongelma maille, joiden kansalliskieliä ei käytetä niiden omien rajojen ulkopuolella. Jopa korkeasti ammattitaitoiset siirtolaiset ovat kohdanneet ongelmia OECD-maiden työvoimamarkkinoilla ja tekevät usein töitä, joihin he ovat ylipäteviä. Opintojaan päättävien opiskelijoiden rekrytointi on kasvava suuntaus. Näiden opiskelijoiden menettäminen voi aiheuttaa vakavia tappioita heidän kotimailleen, erityisesti pienille maille, vaikka huomattavat rahasummat lievittäisivätkin niitä (ks. luku 3). OECD-maiden tulee arvioida tällaisen rekrytoinnin hyötyjä (nopea integraatio) suhteessa siihen, millaisia vaikutuksia tällaisella tietojen ja taitojen ulkomaille siirtymisellä on.

Kansainvälisen muuttoliikkeen julkisen politiikan ja keskustelun tulee olla puolueetonta...

Joissakin maissa vaikeudet siirtolaisten integroimisessa ovat johtaneet saapumis- ja viipymisrajoituksiin ja toisinaan ristiriitaiseen julkiseen keskusteluun muuttoliikkeestä. Jos rajoitukset ja keskustelu ovat yksipuolisia, niillä voi olla haitallisia vaikutuksia yrityksiin houkutella sellaisia siirtolaisia, joita maa tarvitsee, sekä nykyisten siirtolaisten ja heidän jälkeläistensä integraatioon. Toisaalta potentiaalisilla siirtolaisilla on monia vastaanottavia maita joista valita, mutta työmarkkina- ja koulutustulokset voivat kärsiä ilmapiirissä, joka ei toivota siirtolaisia tervetulleiksi.

...ja johdossa ovat maat, jotka kykenevät tasapainoilemaan

Lyhyesti sanottuna ne vastaanottavat maat, jotka toteuttavat tasapuolista muuttoliikkeiden hallintaa, joka on sekä tervetulleeksi toivottavaa mutta myös tiukkaa ja vastaa kansallisia tarpeita, ovat paremmassa asemassa voidakseen hyötyä kansainvälisen muuttoliikkeen eduista.

© OECD 2006

Tämä tiivistelmä ei ole virallinen OECD-käännös.

Tämän tiivistelmän kopioiminen on sallittua sillä edellytyksellä, että OECD:n tekijänoikeudet ja alkuperäisen julkaisun nimi mainitaan.

Monikieliset tiivistelmät ovat käännettyjä otteita OECD:n julkaisuista, jotka on julkaistu alunperin englanniksi ja ranskaksi.

Julkaisuja on saatavilla maksutta OECD:n verkkokirjastossa osoitteessa www.oecd.org/bookshop/

Lisätietoja antaa: OECD Rights and Translation unit,
Public Affairs and Communications Directorate.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Vieraile osaston verkkosivuilla osoitteessa www.oecd.org/rights/

